

Innspill fra Kulturrådet til handlingsplan for bærekraftsmålene

Kulturrådet synes at det er svært positivt at regjeringen er i gang med å lage en nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene, der virksomheter og organisasjoner i alle samfunnssektorer er invitert til å bidra med innspill. På nettsiden til regjeringen etterspørres innspill til handlingsplanen, med spesifisering av noen utvalgte spørsmål og problemstillinger. Kulturrådet sender et overordnet svar som knytter an til de utfordringene regjeringen ønsker å belyse.

Rådet, som forvalter Norsk kulturfond, har gjennom sine siste budsjettsøknader anmodet Kulturdepartementet om å styrke arbeidet med bærekraft som en del av den nasjonale kulturpolitikken. Den alvorlige globale krisen må løses på kort tid og må adresseres av alle deler av samfunnet og med en rekke virkemidler. Regjeringen har signert FNs bærekraftsmål, og rådet håper bærekraftsmålene framover vil prege Kulturdepartementets politikktutforming og forvaltning enda sterkere.

UNESCOs kulturkonvensjoner

Kulturrådet mener at den kulturelle dimensjonen i bærekraftsmålene bør synliggjøres og understrekes. UNESCO var FNs første organisasjon og ble etablert i 1945. Organisasjonens mandat er å styrke internasjonal fred og menneskenes velferd, basert på gjensidig respekt, demokratiske prinsipper og respekt for menneskeverdet. Dette er i tråd med FNs mål, der utdanning, vitenskap og kultur ble sett på som de viktigste virkemidlene for å skape fred. Kulturrådet mener det er et dilemma at UNESCOs kulturkonvensjoner ikke er løftet tydeligere inn i arbeidet med bærekraftsmålene, og mener regjeringen må synliggjøre og omtale den kulturelle dimensjonen i den nasjonale handlingsplanen.

Kulturrådet ønsker i den forbindelse å løfte fram Unescos analyse, Culture | 2030 Indicators <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371562> som et viktig rammeverk for å se kulturfeltets rolle for bærekraftsmålene og for å synliggjøre sammenhengen med andre politikkområder. Kulturfeltet bidrar inn mot enkelte bærekraftsmål, jf. UNESCOs analyse, men Kulturrådet vil i dette innspillet hovedsakelig understreke kulturens kraft som grunnlag for bevisste holdninger og verdier som fremmer alle bærekraftsmålene.

Kulturrådet vil særlig framheve to av UNESCOs konvensjoner i denne sammenhengen; Mangfoldskonvensjonen av 2005 og konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven av 2003. Kulturrådet har ansvar for å implementere UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven av 2003, og skal i 2021 rapportere til UNESCO på arbeidet.

Den immaterielle kulturarven til urfolk og nasjonale minoriteter er et prioritert område for Kulturrådet i arbeidet med å implementere konvensjonen. Kulturrådet følger opp Stortingets føringer da Norge sluttet seg til den internasjonale avtalen i 2007, jf. St. prop. 73 (2005-2006) *Om samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven*. Kulturrådet vil i den forbindelse peke på at tradisjonskunnskap ofte understreker viktigheten av å se natur og kultur i sammenheng. I den forbindelse er det mye å lære av urfolks kunnskap og tradisjoner, og det å involvere lokalsamfunn og kulturbærere i arbeid med forvaltningen av natur- og kulturarv blir viktig. Dette er et viktig innspill til det grønne skiftet.

Kunstens og kulturens rolle

Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Vårt oppdrag er å bidra til et mer tilgjengelig, representativt og relevant kulturliv. Målsettingen er at flere skal delta som publikum, kunstnere eller arrangører, samt større bredde i kunstnerisk innhold.

Kulturrådet registrerer sterk motivasjon i kulturfeltet for å være med å bidra til økt bærekraft i samfunnet. I kunst- og kulturproduksjoner settes klimakrise og sosial urettferdighet på dagsorden i offentligheten, og bidrar til økt kunnskap og refleksjon omkring tematikken. Kulturfeltet bidrar også til konkret nytenkning og gode løsninger når det gjelder å skape bærekraftige møteplasser og arenaer, finne nye måter å turnere kulturproduksjoner på og legge til rette for økt bærekraft i publikums adferd. Kulturinstitusjoner som eksempelvis teater, bibliotek, arkiv, kulturhus og museer er samfunnsaktører med påvirkningskraft som kan forme holdninger og verdier i samfunnet. I Kulturfondets tilskuddsordninger oppfordres søkere til å omtale sine bærekraftstrategier, og klimaavtrykk og miljøprofil tas med i den samlede vurderingen av søknader. Samtidig må et fokus på bærekraft i kulturforvaltningen ikke redusere eller endre kunstnerne og kulturaktørenes mulighet til å ytre seg fritt og kritisk.

Kunst og kultur kan bidra til å motvirke utenforskap og polarisering i samfunnet gjennom å skape felles plattformer og felles opplevelser basert på åpenhet og toleranse. Kunst og kultur evner å samle mennesker i fellesskap på tvers av meninger, interesser og bakgrunn. Slik kan kunst og kultur fremme tillit, respekt, tilhørighet og samhold mellom mennesker og mellom ulike grupper i befolkningen, til tross for ulike oppfatninger. Kunst og kultur kan også speile og uttrykke virkeligheten for ulike deler av befolkningen og gi stemme til grupper som ikke opplever å bli hørt. Slike strukturer kan føre til at enkeltmennesker evner å knytte meningsfull kontakt med

andre og stimulere til at meningsfull samhandling opprettholdes. Dette vil igjen være positivt for enkeltmenneskets sosiale helse.

Kulturpolitikk er ytringsfrihetsspolitikk. På individnivået er kultur en kanal og en arena for uttrykksbehov, utvikling, tilhørighet og identitet for den enkelte. På samfunnsnivået er kultur en arena for kritikk og diskusjon som bygger fellesskap, siviliserer og medvirker til utvikling. En offensiv kulturpolitikk er en investering i dannelse og demokratiutvikling, og det kan medvirke til å gi alle en sjanse til å lykkes, uavhengig av utgangspunktet.

Kulturrådet er positive til å ha videre kontakt om handlingsplanen som skal utarbeides.

Med hilsen

Espen Hernes

Avdelingsdirektør for kulturavdelingen

Godkjent og ekspedert elektronisk